

თეატრი და ცხოვრება

საბჭოთაო სალიტერატურო-ქორნალი

კვირა 14 თებერვალი
№ 7—1916

ფასი
10 კ.

წელიწადი
მ ე ო თ ხ ე

მიიღება ხელის მოება 1916 წ. შურ.
"თეატრი და ცხოვრება"
(წელიწადი მეოთხე. (იხ. მე-2 გვ.)

შიო შლიგელი
საშუალო მოღვაწეობის 30 წლის თავის
დანიშნავად დღეს, 14 თებერვალს, სსსა-
ზინო თეატრში დღესსწავლის გადხდის
კამო.

უკვე იბეჭდება
ვეფლასთავის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

რუსო სიძუბათა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორელ შეესებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული), წიგნი ახსნა-განმარტებულია სამოც ათასამდე (80000), უცხო ენათაგან (ფრანგულ. ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა წიგნი შეიცავს ათას ექვსს სექტამდე, მოზრდილი ზომისა, აწყობილი იქნება ხალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, წამული ინგლისურ საუკეთესო კლენკორს ცდაში, მოოქოვილ-მოგარაკებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნილ ღირს ორი (2) მანათი (ფულის გადახდა შედეგათითაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 1 მან., დანარჩენი—წიგნი ამოსვლის ეაშს ახალ ხელისმომწერთათვის 2 მან 50 კა).

ხელის მოწერა მიიღება: ეურ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში „სორაპანი“ ს სტამბაში. ფოსტით: Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ იოს. იმედაშვილი.

1916 მიიღება ხელის მოწერა 1916

ყოველკვირეული სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო-სამხატვრო, საზოგადოებრივ შინაარის სურათმზებანი უურნალი იშვოტინისტული განყოფილებით, შარყებით და კარიკატურებით

წალიწადი
მართა

„თეატრი და ცხოვრება“

წალიწადი გამოსამისა მართა

წალიწად
5 მან.
5ან. წლ.
3 მან.

1916 წელსაც გამოვა

ჩვეულებრივი სრული პროგრამით, უკვე ცნობილი რედაქციით, სახელმძღვანელო და ახალგაზრდა მწერალთა მონაწილეობით.

უურნალი პარტიათა გარეშე, პროგრესიული მიმართულებისა უურნალი სურათმზებ სურათი დაიბეჭდება

ფასი: წლიურად ისევ 5 მ., ნახევ. წლით—3 მ. ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილიადც შეიძლება. ხელის მოწერის დროს—2 მ. მისში—2 მ. ენკენისთვის 1 მ. ვინც მთელი წლის გადასახადს ამ თავითვე შემოიტანს, ამა ქრისტეშობისთვის ნომრებიც გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში (მადათათვის კუნძ. № 1, ვორონცოვის პატარა ხიდის ყურში, მუხრან-ბატონის სახ.) იოსებ იმედაშვილთან დღით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ფოსტით: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховреба“—იოს. იმედაშვილი.

ტელეფონი № 15—41. რედაქტორ-გამომცემელი ანა იმედაშვილისა

№ 7

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიმდინარეობს „სორაპანს“ის სტამბაში. მისამართი: Тиф-ლის, Ред. Театри да Цховреба“ I, Име-დაშვილი.

წელიწადი 8 მ. ი. თ. ხ.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდებ-ბა.—ხელთნაწერები საპრობებისმებრ შეს-წარმდება.—რედაქტორთან პირისპირ მი-ლაპარაკება შეიძლება „სორაპანს“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 7

კ ბ ი რ ა , 14 თ ა ბ ე რ ვ ა ლ ი

1916 წ.

14 თ ა ბ ე რ ვ ა ლ ი

მორიგი მ.წინავე წერილი „მძიმე ხარ-კი“ ამ ნომერში ვერ იბეჭდება.

სცენა და მისი დამახინჯება

ამ უკანასკნელი ათი წლის განმავლობა-ში ჩვენი მწერლობა წინ წავიდა. გაჩნდნენ სხვა და სხვა დარგის მწერლები ეს სასიამო-ვნო მოვლენაა, მაგრამ ყველაფერს კარგს, დროებით მაინც, თან სდევს ცუდიც. იუმო-რისტიკულ აღმანახებსა და ჟურნალებში სზი-რად იბეჭდება სცენები სოფლის ცხოვრები-დან. ამ სცენების უმეტესობას აწერია „გუ-რული სცენა“. ვინ არ იცის, რომ ყველა სცენაში მოკლედ და სხარტად უნდა იხატე-ბოდეს ნამდვილი ცხოვრება. სცენის დამ-წერი და სცენიდან სცენის წამკითხველი მარტო იმას კი არ უნდა ცდილობდეს, წამ-კითხველი ან მსმენელი გააცინოს — გაართოს. მან ამისათვის სცენაში არასოდეს არ უნდა იხმაროს უმართებულო, უწმაწური სიტყვა, მეტადრე უნდა ცდილობდეს სოფლისა და მისი ქირ-ვარამ-ლხინიდან სინამდვილე ამო-გლიჯოს, შიგ არაერთი სიყალბე, ზედ მე-ტი არაფერი გაურიოს.

სამწუხაროდ ჩვენებური სცენების დამ-წერ-წამკითხველთა დიდი უმეტესობა ყოველ-თვის აჭარბებს. ისინი ცდილობენ სცენაში ისეთი სიტყვები იხმარონ, რომლითაც გამო-იწვევენ ორ აზროვნ სიცილს. სცენების

უმეტესობა ცხოვრების სინამდვილიდან, მისი დედა გულიდან არ არის ამოგლეჯილი. ამ მხრივ ყველაზე მეტ წამებას განიცდის ე. წ. გურული სცენა. ახლანდელ გურულ სცენებ-ში არც გურული ახლანდელი კილოკავია და-ცული და არც გურიის მცხოვრებთა ცხოვ-რებაა გამოხატული. წავიდა ის დრო, როცა გურულები სხაპასუხით და განსხვავებული კილოკავით ლაპარაკობდნენ. თანამედროვე გუ-რული ქალი და კაცი ლაპარაკობს ლიტერა-ტურული ენით, თუ შეიძლება სალიტერა-ტურო ენა უწოდოთ იმ ენას, რა ენითაც დღევანდელი ქართული ჟურნალ-გაზეთების მწერლები გვიწერენ. გურული სცენის ავტო-რები იმას ანგარიშს არ უწვივენ, ისინი დრო-მოქმედ სიტყვებს ხმარობენ და იმასაც საშინ-ლად ამახინჯებენ...

ბეჭდვითი სიტყვის მსახურთ მეტი სიფრ-ხილე ჰპართებთ, რომ განგებ დამახინჯებით არაფერი დაბეჭდონ, რათა მომავალი მკლფ-ვარ-მეცნიერი, თუ იგი ასეთ კილოკავების შესწავლაზე დაამყარებს თავის აზრს, არ შე-ცდეს და ყალბი დასკვნა არ გამოიტანოს.

აპ. წ—ძე

ობობლი მომდერალი

შიო მღვიმელი *)

აზიან ვაღმანება, რომლებიც ქვეყნის სიყ-ვარულს, თანამოქმეთა სამსახურის რწმუნანს მუ-

*) ცნობები ამოღებულია „ქართველ მოღვაწეთა ლექსიკონი“-დან (ხენაწერიდან).

1905

ბუღალტრების, უსრუნველობას, ქეიფ-
ღისნებით გაზრობას, მიუღწევადობას, სხვისი ნა-
შრომით ცხოვრებას უკუბრუნებს და შრომისაკენ მო-
წოდებს:

„შო, ჩემთან ოფლი დაღვარე,
ლუკმა შექამე შრომითა!“-ო.
აგონებს, რომ ღრთება შეიძლება, ძვე-
ლად თუ:

...„მტრის მოსაგერებლად
მხოლოდ ფარხმალი დგებოდა,
დღეს სულ სხვა არის: ცხოვრება
ითხოვს სხვა ძალს და ღონესა...
ღრო ჩარხი არის, უფრო კი
ჭავჭავს გახურებულ თონესა:
თუ პური ღროზე დაკარ,
მაშინ ნამცხვარი შენია,
თუ არა — მასაც წააგრომენ,
თუ რამე გადავარჩენია.“-ო.

შოა კერძო წოდებობისზე უფრო ზეგით
მიდის და მამულსაც შემდგომს. მან იცის, რომ
ჩვენს სამშობლოს

„ათავს გრგვენივით ეღვრა-ქუხილიმი
ათასჯერ გადაუარა...
ყველამ უმტყუნა, უმუხთლა,
ვინც სამშობლად დავიხარა!“

და კავკასიის ფრთხილ კედლებზე მჭაჭყულს
უორნები ნიკარტ-ბეჭეალებით სისხლში უხე-
რთან ამაყ გულს, „მაინც არ ჰკარგავს იმედსა“
და სწამს, რომ მისმა სამშობლომ „გაძლტბა
იცის ქირისა!“ თუმცე დღეს ბებერ მუხსაყვით
განმარტოებით სდგას, ტოტებს ჩამომტვრეული,
„ყლორტები იბარტყვენ, დაიზრდებიან, ქალა-
ტყედ გარშემო დაედებიან და კვლავ აჭყვავ-
დებამ სიციცხლე მის შორის ეღმურადა!“

შოის შესქედულობით, თუ ადამიანი თავისი
ქვეყნის, საზოგადოებისა და ხალხის სასარგებ-
ლოდ არ მუშაობს, იგი

„სოცხალი მკვდარი, ბილწი და უმეცარი!“
გბეი უნდა შეუდრეკელი იუოს, უოკელი სი-
დუხუბრის მხნედ ამტანი, მარად უამს მოძმე-
საკეთილდღეოდ მსრუნველი, მამულის მოყვარუ-
ლი, წინმწიფელი, და

„ვიი მის, ვისაც ალიბრებს
სიციცხლით წუთისოფელი
იღორც ღედა სწამს, არც მამა,

არც მიწა-წყალი მშობელი,
დაღის და დაეხირება,
გვარტომის უარ-მყოფელი,
მზეც კი მის ზიზლით უყურებს,
მზე — ქვეყნის მანათობელი.“

შოა ჭხედავს, რომ ხალხი სწამს სისხლის
ლუკმას, ცხოვრებას მადლიანად არ არის მო-
მართული! უნდა მოიხმოს ეს უსამართლობა კრუ-
ლი, დაიარტა უკვლავს კეთილი, რომ „ქვეყანა
წალმა ბრუნავდის“.

განა ქვეყნის წალმა ასაბრუნებლად ს-
კიროს მოქმედება..

მას სძაგს უმოქმედო, უმაქნისი და ქვეყ-
ნის უსარტებლო ადამიანები. სოლო ვინც ქვეყ-
ნისა და ხალხის წინაშე თავისი ვალი მოიხადა,
იგი მკვდარტა შორის არ ჩათვლება, სკირტელი
არ არის, არამედ

„სოცხალი უნდა ვიტროთ,
ვინც ჩვენთვის დღესვე მკვდარი!..“
ასეთია ერთის თავღის გადაკლებით შოა
მღვიმელის უმოქმედება, მისი მწერლობის დღეს
არის. ეს კი იმად დღის, რომ კრამ მადლობა
გადაუხადოს. მამ გაყვარტელოთ შოის უმოქმე-
დების ნაყოფი,

„რომ მის ბიზინით სტებობდღეს
თვით უსულდემლოთ სალობი!“*)

იოსებ არიმათიელი

*) ჩვენს საბავშვო მწიბ მწერლობაში თითქმის
პირველად შოის ნაწერტობი გამოიცა ცალკე წიგნაკებად,
განსვენებულ გრ. ტატოშელის (1859—1011) მიერ
დასურათებული. ეს წიგნაკება: „სკარი“, თბ. 1891 წ.
„სამი ცელქი“, თბ. 1891 წ., „ტუნწი“, თბ. 1891
წ., „ოკროს თავთავი“, თბ. 1892 წ., „ნატრა“ და
სხ. მისი ნაწერტების სრული კრებულის გამოცემა ქუ-
თათურ ერთ გამოცემელს აქვს განზრახული. შოა
მღვიმელისა და, საერთოდ ჩვენს, მწერლობის დღესას-
წაულის გვარტვინი იქნებოდა, რომ მისი ნაწერტები
ორ წიგნად მაინც (საბავშვო და მოზრდილთათვის)—
ჩქარა გამოეცათ.
ი—თიელი

პორტრ. იოსებ (სოსო) ნაცვლიშვილი
ოსმალეთის შტაბოფიცერი მოკლული 29 ქრისტეშობის-
თვეს 1915 წ.

ჯ ა რ ი ს კ ა ც ი

(გურაის ცსოფრებთან)

(დასურათბატეული ლ. გუღიაშვილის მიერ)

დასავლეთისკენ გადახრილი ივლისის მცხუნვარე მზე, უკანაიდან მოფარებოდა ლამაზ ეზოში მომადლოდ წამოდგმულ პატარა ფიცროლს ოღას, რომლის ჩრდილში ორი პაწია, ნახევრად ტიტეული და-ძმა, გულა და გოგი თამაშობდნენ, ხოლო მათი ახალგაზდა დედა პისტი კი სახლის აივნიდან სტკებოდა შვილების ცქერით.

— ვაი, თქვენს დედას, შვილებო, თქვენ უღარდელად თამაშობთ, მეც თქვენი ცქერით ესტკები და თქვენი საბრალო მამა კი, ვინ იცის, ეხლა რა გასაქირშია, რას ურჩენია ერთ თქვენი ნახვა! — ფიქრობდა პისტი: ვაი თუ დაქრილია ბრძოლის ველზე, შველას თხოულობს და მშველელი არავინ არის... თვეზე მეტია წერილი არ მიმიღია... უთუოთ კი ამბავი არ არის ჩემს თავზე, — გაიფიქრა მან და ცისფერი თვალები ცრემლებით ავესო. — ოხ... რა ვქნა მე უბედურმა?... — მიიმედ ამოიხობა და ზეზე წამოდგა სახლში შესასვლელად. სწორედ ამ დროს ეზოს ქიშკრიდან ნაცნობი ხმა მოესმა:

— გულოო!.. გოგოი!.. ბავშვებმა ქიშკრისკენ მიიხედეს.

— დედა! მამა!.. — წამოიძახა გახარებულმა გულმ და ახალმოსულისაკენ გაქანდა...

— მამა... მუა... პუბუ... — ბავშვები გაბოუდნენ მას გოგი, მარა ჩქარა წაიქცა და ტირილი მორთო. ერთი წამი კიდევ და ჯარის კაცი ვანო შრომისაშვილი გულში იკრავდა დიდხინის უნახავ საყვარელ ცოლშვილს.

ვანოს მშობლებმაც, გრიგოლ და მართამაც, მალე გაიგეს შვილის მოსვლა და მეტის მეტი სიხარულისაგან ტირილი მორთეს.

— გმადლობ შენ დემერთო... თუ გნახავდი, აღარ მეგონა, შვილო... იცრემლებოდა გრიგოლ.

— ფონი გასაყვას დაელოცათ, მამა ჩემო, ძალდატანებული ღიმილით სთქვა ვანომ.

— როგა, კიდევ უნდა წახვიდე, შვილო? — თვალებს წმენდით იკითხა მართა და საშვივე ვანოს მიაჩერდა.

— აბა ჯერ რა გავაკეთეთ... ომი ეხლა იწყება... — მიუგო ვანომ.

— ვაი ჩვენს დღეს... — თითქმის სამივემ ერთად წამოიძახეს.

— შვილო, რეზა ღუპავენ ამ ხალხს, თუ იცი?.. რა ამბავია აგი... რას მივესწარი... სთქვა გრიგოლმა.

— საწყალო ქიშკარდის ბიჭს რეზა ვერ მიეხმარენ ღობტურებმა, აი საცოდავობა რომ დატრიალდა და თელი სოფელი დაცოლდელით? — ჰკითხა შვილს მართამ.

— როგორ, ყაისარე მოკლეს? — იკითხა წყენით ვანომ.

— მოკლეს კარა, დაუწვავენ, შვილო... ხოლიარე დამართია და დაუწვავენ... შეიტყო აი საწყალომა მისმა ახალ მოყვანილმა ცოლმა, ჩავარდა ქაში და თავი დაიარჩო... ქე დე-ალუბა ასე ორი მოსახლე კაცი. მის მეტი არც ქიშკარდაის ყავს რამე და არც ქალის დედამამას. იგენის ცოდვამ ააღუდა თელი სოფელი.. დღეის სტორის დამარხეს. — სთქვა მართამ.

— საწყალო!.. რა ბიჭი დაღუპულა!.. ჯერ სადაა, თქვენ რომ იცოდეთ იქ რა ამბები... მარა დავანებოთ მაგაზე ლაპარაკს თავი... შინაური ამბები მითხარეთ, ნათესავებში ხომ არავინ მომკლარა?.. ჩემი მტრელები ჩემს შემდეგ გაზდილან... მამაჩემს წვერი უფრო გასთერთებია... დედა, ჯერ ყოჩაღოთა...

ეაღერსებოდა ვანო ხან ერას ხან მეორეს.
 — ეხ, ნეტავი სულ არ ჩამოვსულიყავი...
 მარო ველარ მოვითმინე... ხვალვე უნდა წა-
 ვიდეთ... ერთ კვირას მაინც შეგემძლოს დარ-
 ჩნა.

— როგორ ხვალ?—ელდა ეცა პისტის.
 —ხვალ მამა?—წყენით იკითხა გულომიაც,
 რომელიც ამ დროს მამას მუხლზე ეჯდა.

— ხვალ, შვილო, ხვალ.—წყენით გაიმე-
 ორა ვანომ და გულოს შუბლზე აკოცა. პის-
 ტი კი აცრემლებული წავიდა სახლში საქმე-
 ლის დასამზადებლად.

(გაგრძელება იქნება)

ს. რემონდი

ბ. ახოსიკიკალი და მიისი სიმეარ

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 6)

„ისინინე ყრმაო, გწამდეს, გჯეროდეს, არარა-
 ობა არის ყოველი,
 „არარად ქმნილა ქვეშ დღეამიწა, და ზევით
 ზეცა სხივთა-მთოველი“.

ასე სასაგეს აღამაინს, და ფოველეგარ დირე-
 ბულებს მოკვლებულად აღარებს მას ფილოსოფი-
 იის თვალთსაზრისთა.

„თუნდა იტოცხლის კაცობრიობამ
 „რისთვის იტოცხლოს? საღ, ვის რა არგოს“?..

და კატეგორიულად გადაჭრილ ზსუსეს იძ-
 ლევა?— არა. ბ. ახოსიკიკალმა კითხვების დასმა
 იცის. და ხშირად იქ, სადაც ახოსიკიკალი წავის
 ფილოსოფიურ კითხვებს, იქ იგი მხატვრულად
 განუშუბულია, იქ ის გაურბის რაიმე გვარ მტკი-
 ნებას. მან იცის მხოლოდ ის სფინქსისებურ გა-
 უგებანო კითხვა „რისთვის“, რომელიც მას მო-
 უკვნიებს ან აძლევს. ეს ის კითხვაა, რომლის
 წინადაც აღამაინის აზრი იეილება, ეს ის კითხვაა,
 რომელიც აბრუნებს ისტორიას კაცობრიობის აზ-
 რიგებისას, ეს ის კითხვაა, რომელიც, ვიშო-
 რებ, შექმნა მთელი ფილოსოფიური სისტემები,
 ურყოფა ცხოვრების, ან მიღება სამყაროის. უკ-
 ვირდება ახოსიკიკალი სხვა და სხვა მოკლეანთ,
 მაგ. სიუფარულს, რომელიც ღერძია კაცობრიო-
 ბის ცხოვრების (სხვაში მაქვს სქესობრივი სი-
 უფარული), იმ სიუფარულს, რომელმაც თავისი ზე-
 ბუნებრივი ძალით შექმნა მშვენიერი ჟიოკო-
 და, დუმრთ-ქმნილი ბეატრიქე, ტურფა გენება,

ღარო რჩეულოვი

25 წ. სცენაზე მუშაობის შესრულების გამო 16 თებ.
 ავლბარ-პალასის თეატრში სცენის მოყვარენი წარმო-
 დგენას უმართავენ.

ელდინთ ძლიერი და ნახ სულის გამომხატვე-
 ლი; წმიდა გრძობის წმიდა ჩქერში განბანილი
 და ხტ-ქმნილი ნესტანი და სხ. მრავალნი? მა-
 გრამ აბა უური დაუგდით ახოსიკიკალს, თუ რას
 იახხის იგი ამ გრძობაზე, რომელიც უმაღლეს
 საფეხურზე დაეყენა კაცობრიობამ:
 „...სიყვარულს სახავთ უმაღლეს განძიდ
 „რდთის ხატად აგყვით უმნიკარობა,
 „მეგრამ არა არის თვით სიყვარული,
 „თუ არა ოდენ ამაოება?...“

აი ის მთელი ფილოსოფიური მსოფლ-მსე-
 დველობა ბ. ახოსიკიკალისა, რომელიც აღამაინ-
 და აქვს ჩამოსხმული დრამატულ ზოგის „მშვე-
 ნება და სიყვარული“. მაგრამ ბეკლარ ახოს-
 იკიკალი ფილოსოფიურ ტრანქატს კი არ გვაძ-
 ლევს თავის შემოქმედებაში, არა. და არც შეუ-
 ძლია, რადგან ის პოეტია. მხოლოდ განიერებუ-
 ლად მას მღერას ან შეუძლიან. და რომ უმდე-
 რის კიდევ ახოსიკიკალს, თუ შესძლებს განუ-
 ნებელ სვანთა ტრფივად-სიმღერას, მაშინ ხომ ის
 სწვევტს კავშირს ცხოვრებისთან, უოველდოე-
 რობისთან. მაშინ ხომ მისი შემოქმედება უსარ-
 გებლო ახოსიკიკალად გარდაიქმნება? და ხომ ადარც
 მკოსანი იქნება, მკოსანი საღხის შეილი? ბ.
 ახოსიკიკალი კი აქ, ცხოვრებისთან მაგრად არის
 მიჯაჭვული. ის დეიძლი შეილია იმ დროის,
 რომელსაც მოხვდა თავის შეილით გულიდანვე
 ამოხეთქილი ქარ-ტხილი, და რომელიც კააკაყა
 და საომრად გაამზადა თავისი შეილები. ბ. ახოს-
 იკიკალიც ასეთი პოეტია. დრუმბელთ არეუ-ღარე-
 ვის დროს წარმოიშვა იგი, და იწყო მზადება იმ

ნიდერლანდების, რომელიც წაღებულა ქვეყნიურ ბოროტებას, და მოამზადებდა ცხოვრებას განსხვავებულს ბრწყინვალე გარემოების შესახებ. ის მაგრად არის განწყობილი იმავე მებრძოლთა შორის, რომლებიც ახლახანს თავისი რწმუნის აღმას, რომელზედაც უწერია: „მე ხალხთა უფლებების მდროზე ვარ ცეცხლში“. გზებუღოლია“, სტუმს ბუკის და ნადარას ხალხის გამოთხოვნილებად, აკურს-აწირალებს ქანას და დამღერის უნრემოდ ბრძოლის წინაგებს. შეიძლება შეითხველმა სთქვას: ახსოვნივლი ცხოვრებას არ იღებს, ის უარ-გუთნს ეყვალს და უფელს და ესაა კი ხალხის უფლებების მდროზედაც გამოდის ცხოვრების განსაზღვრებებსადაც, სასუფაველებად. მაგრამ აქ ახსოვნივლი ბარათაშვილივით სწრის საკითხს:

„მაგრამ რადგანაც კაცი ვართ და შვილნი სოფლისა, უნდა კიდევაც მივსლიოთ მას, გვესმას მშობლისა“.

და ბარათაშვილისაგან დაიძახა:

„რად სიკოცხლე, თუ უმნიშვნელოდ გვითა პეველა, იფრენს, გაჰქრებაო“.

ამით მან ხალხი საშეშველოთ გამოაწვია, ის ხალხი, რომელსაც „გულს უღადრავს სევდი, კირი, ცხარე ტრემლებს აფრქვევინებს ტანჯვა, კენესა, ვასაქირი“. დაიდა, ესა სურს ახსოვნივლის, და აკი მიმართავს კიდევ თავის მუხას, რომ როდესაც გაისმის ხმა გულშესახარის ქარ-ტყვიადის, როდესაც ცის კამარასზე არეულ დრუბელთ შორის გამოხნდნენ თბილი ვარსკვლავნი, რომელნიც ვაით ამატენ გზას საჯოჯოხეთოს, „მაშინ მეწვიე ზე-შთაგონებავ, სევდიან სახით გამოიმეცხადეო“. ეს კი იმისთვის რომ, მას სურს „მისი საბარო ჩანგისა ძლერა“, როგორც ის იძახის:

„მსურს გულს უპობდეს ქეას, კლდეს და ღრესა, მინდა ცხოვრებას წილში ჩავწვდე, რომ ჩემს მღერაში ისმოდეს კენესა“-ო.

სურს გული გაუმოს თავისი უნრემოდ სიმღერით ქვას, კლდესა და ღრესა, ე. ი. თვით უსულო საგანნიც კი სურს აამეტყველოს და აგომიანოს არსებულბა როგორც მახინჯი რამ. ეს კი იმისთვის, რომ მას ეს ცხოვრება გახრება, არ იღებს მას, ვერ ეგუება, და ან როგორ

შეუბრძეს, როდესაც თვით ცხოვრება მას ხელსაჰკრავს. ის ხომ სიმ ქვედა არ გადაქცევა, რომ იღვას უძრავად, უხმოდ. მას აქვს თავისი აზრტანობა, იგი შესაიღუმელა ჩავრულთ ნაწილის, იგი მდროშეა ხალხის, მდროშე ცეცხლში ტანჯულები, და როგორც ასეთს, სურს „გაცამტეროდეს რაც ძველია, დახავებული“. სურს უგულმა დატრიალებულ ცხოვრების ჩანს წაღმა უბრუნოს ბიძი, რადგან იგი უგულმართი აღმოჩნდა: არისხევა ჩემს თავს, მე სოფელი უკუღმართი არ მეგონა-აო.

მაგრამ, დაინახა რომ „ვაგლობია სიკვდილი და სიკოცხლეცა“, მოისურვა შებრძოლებოდა ამ ცხოვრებას სივარჯისეც, და ამისთვის მომართა მან ბრძოლის ისარი. ის მიმართა ჩაერულს, რომელიც უფელთვის შირტუქუქულად სცხოვრობს სხვისთვის და არადეს განიღდას შეგასას და სახარულს, და ჭკითხა: „რადღა ხარ ვაჩენილიო“? და უჩნია: „მითიფქრე რაებებს სხადი, სულ მთის ძირას რას დაკოცავ. დაჰკა ფეხი, მალო აღიო“. ბ. ახსოვნივლი სედავს, რომ იარა ხალხის მტანჯავი და აუტანელია, მწვავე და ძლიერა. ამისთვის ის მის დროებით გუჟუნებას სდელიობს. სურს დროებით მიამიანოს სიმწვავე იარის, და ამისთვის უმღერს ნანას, რომ ტანჯულმა ამ ნანის ნახ მელოდებში აქარვოს სიმძაფრე უფელდდოურბობისა, სიმწარე ცხოვრებისა, და აკი უმღერის:

„შენც დაიძინე, მე გეტყვი ნანას, შენც დაიძინე, დახუკე თვალია-ო.

და განაგრძობს:

„ტკბილი იქნება ჩემი ნანინა, ვით ტკბილი არის ძუძუ დედისა, მწარე იქნება ჩემი ნანინა, ვითა ღერცოფა მალოლ ქედისა“-ო.

(დასასრული იქნება)

გახ. კობეტიშვილი

ხელოვნების მოკლე ისტორია

(გაზრძელები. იბ. თ. და ც. № 5)

რა სარგებლობა მოაქვს ხელოვნების ისტორიას? ხელოვნების ისტორია აღსავსაა სხვადასხვა სკოლათა საკამათო დღადღისით და დავა-ბაქტორ-

ბით. იდეალისტები და რეალისტები, ძველი და ახალი ხელთახანნი, კლასიკოსები და რომანტიკოსები და სხვ. უკვლავ ესენი ერთი მეთრეს უფრო ხშირად გასწავლებულ თეორიებს უდგებიან. ამისათვის თუ გნებავთ, რომ წარსულ დროის ხელთახანსე სწორი შესხედულება გქონდეთ, ანდ ერთ ამ ბანაკს ან უნდა მიემხროთ. უკვლავს შეუძლიან მოწონებაცა და დაწინაურებაც. ეს ბირადი კემოვნების საქმეა, მაგრამ ერთი ნაწარმოების მოწონებამ მთავრად არ უნდა დავათრუნივინოთ და მით უმეტეს გზა არ უნდა გავიმრუდოთ მის შესასწავლად. მხოლოდ მიუდგომლობით შეგიძლიანთ აამაღლოთ და გაიფართოვოთ თქვენი მხატვრული შეტნება. ამ გვარი ეკლექტიზმი სრულიად არ უკარგავს ადამიანს თავის თავადობას. საქმე ის არის უფროდ კომოდეს კაცს, შეტნებული ჭქოდეს და არა ის, რომ უფრედვე მოაწონოს და ადტარებაში მოვიდეს.

თუ ასე გავიგებთ ხელთახანის ისტორიას, მისინ ის მართლად სასარგებლო იქმნება ჩვენთვის და ნაყოფის მთვეიტანს. მხატვრისთვის მისი ცოდნა მიუცილებელია, რადგან იგი კაცობის წარსულს, რაც უფრედ, მხოლოდ ამ ცოდნობაში მხატვარი არ უნდა გახდეს მომამძველი, არამედ უნდა შეინახოს და უფრედ გამოიჭლოს თავის თავადობა. მიუცილებელია მისი შესწავლა აგრეთვე ისტორიკოსისთვის და საზოგადოთ უკვლავ განვითარებულ ადამიანებისთვის, რომელ-

თაც კი სურთ საზოგადოთ შეისწავლონ კატობრიობის უფრად-ცხოვრება, რადგან ხელთახანსე ერთი უმთავრესი და უკეთესობილესი სხვა ადამიანის მოდგაწობისა.

ნაწილი პირველი.

უძველესი ეპოქა.

უძველეს კლასიკურ ეპოქაში თავის ხელთახანებით სახელი გათქვეს იმ უროვნებათ, რომელნიც ხმელთა შუა ზღვის ნაპირებზე მოსახლეობდნენ. ესენი იყვნენ—ეგვიპტელები, ფინიციელები, ბერძნები, ეტრუსები, რომელები და ასურები. ასურები მართლად ხმელთა შუა ზღვაზე მოშობებით ცხოვრებდნენ, მაგრამ ერთ დროს მთელს მდინე აზიაზე დიდი გავლენა ჭქონდათ მომავლად. ხმელთა შუა ზღვა კი მისთვის იყო ცენტრალ მამინდელ განთავლებულ უროვნებათა, რომ იგი იყო მათი ბუნებრივი გზა. ამ გზის საშუალებით ვითარდებოდა ერთი მეთრის დამოკიდებულება, იმევე გზის მეოხებით კადობდნენ სხვა შორეულ ქვეყნებში, იარსებდნენ ახალ-შენებს და შექონდათ მათი კანონები, ზნე-ჩვეულება, მრწამსი და ხელთახანსე. ამიტომაც უძველეს, კლასიკურ ეპოქის ისტორია ხელთახანსე ერთ ნაწილში უნდა იყოს მოთავსებული.

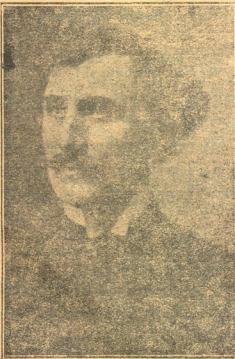
შალვა დადიანი

(გავრძელება იქნება)

ყ ვ ა ვ ი ლ ე ბ ი

ვარსკვლავიდან ვარსკვლავამდე

მსურს ძიებით დავწვა სული, ხან უარგყო, ხანა მწამდე
 ხან გმზერდე, და ხან გეტებდე
 ვარსკვლავიდან ვარსკვლავამდე...
 ხან, ვით მოგვმა, წარუთქვა გზებით—
 ლოცვა წმინდა—სილამაზე,
 ხან გიმღერო სიმღერები დაწერილი მზის გამამაზე.
 უხილავო...
 მე ვერ ჩავწვი, სულსა მსწყურის მარად სწამდე,
 ის დავებებს საღვთო სიტყვით
 ვარსკვლავიდან ვარსკვლავამდე!..

შალვა დადიანი, ბენეფისი 20 თებ. ქუთ.

გ. დეონიძე

ს ი მ ლ ე რ ა

დასძახეთ ლხენის სიმღერა, რაც დიდხანს აღარ გვსმენია!..
 ამ ქირსაც კიდევ გაუძლოთ,—სხვაც ბევრი მოგვიტყვინია...
 სამშობლოს განსაცდელის ჟამს შეიღებზე მგლოვიარება
 გულს ნუ გაუტეხთ (კრემლებით, ნუ აგრძნობინებთ მწარესა...
 გმირსა ხომ ჰპირთებს მაგრობა, ქირის დროს მოიღბინოსა,
 გულსა დაკრული იარა მოთმენით მოირჩინოსა?!
 რაღა არს იგი გმირობა, თუ ძნელსა შეუშინდება,
 ღუ თვალს მომღგარი კრემლები დაწვებზე შეუყინდება?!
 ლხენა!.. სიმღერა, გმირებო!.. გული ნუ გაგიტეხიათ;
 კენესა, მოთქმა და გოდება უღროვოდ აგიტეხიათ!..
 დეე სქენებოდეს კოკორი... ისმოდეს ბოლობუღთ გოდება,
 შენ ნუ შედრკები—გმირი ხარ,—გუ... დაგეკოდება!..
 მაშუ გამავგონეთ სიმღერა, რაც დიდხანს აღარ გვსმენია:
 მრწამს; გამარჯვებაც დაპრება, ვის ბევრი მოუთმენია!..

მ. ჭრელაშვილი

ჩ ი თ ი

მგოსანი ს. აბაშელი

ქაობის ციებითა ავად, ფილტვიც და-
 ხიანებული აქვს, მესამე კვირაა ლოგინ-
 ში წევს (ერთ პატარა პაწა მოხუთულ
 ოთახში). ჰკურნავენ ექ. ი. გომართელი
 და გვარჯილაძე, საჭიროა აბასთუმანს
 წავიდეს, თუ სახსარი მოიპოვა და ლო-
 გინიდან ადგა როგორმე.

ღია ფანჯრიდან შემოფრინდა ბაწია ჩიტი,
 თვალზე-ციმციმა, მოხდენილი, ლამაზი ცქვიტი;
 თვისი ნისკარტი მოყვითალო იატაკს დაჰკრა,
 ჰპოვა მარცვალი, მოტრიალდა და მსწრაფლვე გაჰკრა.
 ვერც კი მოვასწარ, მეთქვა ღისთვის: „შესდგე, პატარავ!
 მოწყენილი ვარ, ხომ კი მხელავ, მიმღერე რამე,—
 ბედმა გამწირა, კაცთა ენამ დაშასამარა,
 ქიკქით მაინც მანუგეშე, ერთი ხმა გამე!..“
 მას შემდეგ ხშირად ღიის ვტოვებ ჩემსა ფანჯარას,
 მსურს კვლავ შევხედო ჩემსა ნაცნობს ფრინველს პატარას,
 ვეღო... არ მოღის... არც ის ვიცი, სადა აქვს ბინა;
 კვლავ ჰფერენს, თუ ტყის პირს სამუდამოდ მან ჩაიძინა!..

საფო მგელაძე

ბ რ ი ვ მ ტ ი

ბექას სამს მოქ. და ოთხ სურათად
 (გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 6)

VIII

გიორგი და ილია ლუქიჩი.

გიორ. ილია ლუქიჩ, გესმით ეს რა ამ-
 ბავია ჩემს თავს!

ილ. ლუქ. რა ამბავია, ბატონო გიორ-
 გი, გამაგებინეთ გეთაყვა!

გიორ. ვაფცივის გარდა, ბოიკოტიც ვა-
 მოუცხადებიათ, გესმით ბოიკოტიც განუზრ-
 ხავთ სიმშლით მოჰკლან და მით შაიძულონ,

დავაჰყოფილო, მაგრამ არასოდეს! მე ჩემს
 სიტყვას ისე დავიცავ, როგორც მოქალაქე,
 და მაგათ კი ვაგსრეს, როგორც ქიას.

ილ. ლუქ. ნუ თუ მაგდენი გაბედდეს მაგ
 უგუნურებმა მაგათ, მაგრამ მე არა მჯერა.
 აბა, თქვენ, ოქროს მეფეს, ვინ რას გაგიბე-
 დავთ, ვინ?

IX

ივანიჭე და სონა.

გიორ. სონა, წარმოიდგინე ჩვენ მუშებს
 ბოიკოტიც გამოუცხადებიათ ჩვენთვის და მათი
 მუქარით დღეს ჩვენი მზარეულისთვის საწო-
 ვავე არ მიუყენიანთ ვაქრებს!

სონა. მერე მაგისთვის გულს რათ იშფოთებ, ჩემო კარგო! შეატყობინე პოლიციას და იმათ იციან მათი წამალი.

ილ. ლუკ. ქეშმარიტი ბრძანებაა. პოლიცია და მათი ჯანი, ისინი წაუკითხავენ მათ მამაჩვენებს.

გიორ. (გაბრაზებული) არა, როგორ გამოხედეს, როგორ!

ილ. ლუკ. განა ცოტა თავხედი ხალხია!

სონა. თავხედები არიან და მათვე მოხვდებით, თორემ ჩვენ რა. ზურგს რომ გაუხურებენ მითრახით და ციხეში ჩააღებენ, მაშინ ვაიგებენ, თუ რა ძალა აქვს გიორგი დიპადეს. გიორგი, პოლიციას შევეტყობინოთ, რომ ზომები მიიღოს, თორემ დღეს იმ სტუმართან შევრცხვებით.

გიორ. არაფერსაც არ შევატყობინებ, დეე, მოვიდეს ის პატივცემული სტუმარი და თავისი თვალთა ნახოს, თუ რა თავხედობა და საზიზღრობა ხდება მის რაიონში...

X

ივანიფე და ბესარიონი.

გიორ. (ბესარიონს) სადა ხარ აქამდის! როდის მე დაგიძახე და ეხლა მოდიხარ! თუ შენც ბოიკოტს მიცხადებ. ხომ არ გინდა, ციხიბირს გადაგაცილო.

ბესარ. რეიზა მიწყრებით, ბატონო, მე რა დამიშავებია! ეს იყო ახლა მითხრა პავლიამ ხაზინი გიძახისო და მეც ვიახელით.

სონა. ბესარიონ სადილის საქმე როგორაა დღეს?

ბესარ. ძალიან გლახათ, ქალბატონო! ხორცი არაფერ მომყიდა, პური და ღვინო. რავე წავა ჩვენი საქმე არ ვიცი.

გიორ. მერე ვინ გაბედა, მითხარი, ვინ თავხედობს ასე?

სონა. როგორ ჩვენი ფული არ ფულობს, თუ რატომ არ მოგყიდეს.

ბესარ. ფული კი არა, ბატონო, ათასი მანეთი რომ მისცე ერთ კონა პეტრუშკას არ მოგყიდიან. დილას რომ გვეიარე ბაზარში ყელამდის შევეტყურდი პარკლამაციაში. მთელი ბაზარი მოფენილია. მეპურესთან მივედი—არ მომყიდა. ერთი ფინჩხა ზიარებისთვის რომ გინდოდეს ვერ მოგცემო. მეთევზესთან მივე-

დი და კეკალი ფული მიმეტიქვა, მისთანა ზღუთი ჰქონდა გაქრილი, რომე ნერწყვის ყლაპამ დამახრჩო კაცი. უთხარი მომიტერი თქვა, მარა გარეთ გამომისტუმრა. მითხრა: "თუ ძმა ხარ, მომიცილი, ჩემ ღუქანში არ დაგინახონ, თვარა შარს გადამიტევენო". მისთანა ქირიანები ყიდულობდენ იმოქროსავით ზღუთს, რომ კამის შწო არც კი აქვთ. ვიძლიერე "ღვირილი", მარა მაინც არ ქნა იმ წყევულში. (ნერწყვის ყლაპით) მწა, რომ გამოხსენდება ის ზღუთი. რა იყო, რა იყო, ხაზინი! კამის შწო ვისა აქვს და ვინ ყიდულობს!

ილია. როგორ შეუძლიან, რომ მეღუქნემ საქონელი არ გაყიდოს, ეს მეორეთ მოსვლა სწორედ!

გიორ. (გაბრაზებული) ახ, ის ავაზაკები, ისინი!

სონა. გიორგი, უთხარი გუბერნატორს და ისეთ ადგილს გადაჰკარგავს იმათ, რომ თავის დღეში აქაური ჰაერი ვეღარ იხილონ.

ბესარ. დღეს კი უსადილოთ ვრჩებით, ქალბატონო, და მერე რა იქნება არ ვიცი. იმ ყასაბმა ხომ თელათ გადაპირა კაცი. რაფა, ჩვენ ჯინაზე დაუტლავს კარგი საქონელი თუ რა ჯანაბაა! როგორც ყვითელი ქარვი ისე ღუის ხორცი. ტყვილა არ დამასუნია ზედ, ისტე გამომაგლო გარეთ. მაინც, ბატონო, საცხა შევედი ყველას შეგშინდა ჩემი, თითქოს რაცხა უჯმაჯური მოვლანდო, ისტე გაღირინე ყველა. დედა იმ ყასაბს მაინც რა სუკი ქინდა. აი, ხორცი მესმის, მარა ჩვენ რა.

გიორ. კარგია, ნუ გააგრძელებ ენა (ზარას სმა ისმის) ვინ ეშმაკი რეკს იმ ზარს, სად აგლია პავლია! რატომ ზარს არ უყურებს, თუ ისიც გამეფია! (ბესარიონს) წადი სამზარეულოში, არსად წახვიდე, რომ დაგიძახო, მაშინვე მოდი, გესმის?

ბესარ. კი, ბატონო, გეახლებით.

სონა. ბესარიონ, "ნაპასი" არაფერი გვაქვს მორჩენილი, რომ დღეს სადილოთ გვეყოს? ერთი კაცი გვეყილება სტუმარი მეტი კი არა.

ბესარ. არაფერი არ ვახლოვებ, ქალბატონო, თუ გნებავთ სახლიდან ჩამოტანილი

ლობიო მაქვს და ჩაღობილი ქარხალი, თუ მიბძანებ შევადგამ ლობიოს.

სონა. არა, აბა ლობიო რა ჩემი საქმე!

ბენარ. (მიდის და კარებში) კეთერა ფხალიცა მაქვს, თუ გნებავთ, გავაკეთებ ნივ-ზით.

გიორ. (გაბრაზებულა) ვასწი აქედან, ნუ ყბედობ. (ბესარიონი გადის) ბრიყვი, მოჰყუც და აღარ გაათავა. ლობიო ჩადებული, ქარხალი, კეთერა მხალი, სულელი!

ილია. ბატონო გიორგი, მევან მე მგონია კეთილი გულით შეგთავაზოთ და თქვენ კი უჯავრდებით.

სონა. მეც ასე მგონია.

გიორ. (იღვას) ეხ.. ჩემო ილიკო, სონამ რომ თქვას ებარებება, რომ ამ რაზობინიკ სოცილისტებს ვერ იცნობს და მივირს თქვენ როგორ სტყუდებით. იმ საციმბიროებს თავიანთი ქსელები ყველგან გაბმული აქვთ. მე ვიცი ყველა ჩემი მოსამსახურე უკვე ღარიგებული ჰყავთ. ვერა ჰხედავთ უბრალო ქია, ვილც მზარეული, რა ამხავში იყო, როგორი ირონით ლაპარაკობდა. (ისმის კუდი-სებში ჰაფაას ხმა: მობრძანდით ბატონო, მზა-ფაღტე, ზუფლიტე. კანს გაუდებს, შემოდის მზახის უფროსი)

XI

იგინივე და ვასილ ივანიჩი

ვასილ ივანიჩი (ძაღვან მსიორულად) აა, გამარჯვებათ, გამარჯვებათ! Софія Николаевна, мое нижайшее почтение! ბატონ გიორგის ვახლავარ. აა, ილია ლუკინი, გამარჯვებათ, გამარჯვებათ. (ფეფლას ხელს ართმევს) Ну съ, господа, какъ Ваше драгоценнѣйшее здорovie! Софія Николаевна, თქვენ, როგორღაც მოწყენილობა გეტყობათ. Что съ Вамъ, господа, въ чемъ дѣло? ბატონო, გიორგი, დანებეთ მე ფულგებზე ფიქრს თავი და გარწმუნებთ меньше заботъ у Васъ будетъ и гораздо спокойнѣе будете чувствовать себя.

გიორ. (საყვედურით) სადაც თქვენისთანა აღმინისტრაციის წარმომადგენელი იქნება, იქ, რასაკვირველია, მზიარულად იქნება კაცი. (ვასილ ივანიჩი კანცეფურდება)

სონა. ეხ. . ვასილ ივანიჩ, ფულგებზე გინდ ვიფიქროთ გინდ არა. ჩვენი ფული აღარ ფულობს.

ილია. (სიცილით) ყალბი ფულგების მოქრა შესწავის ბატონს გიორგის და მის ფულს აღარ ღებულობენ.

ვას. ივ. Господа, Вы меня съ ума сведете. Я Васъ не понимаю. Въ чемъ дѣло, объясните ради Христа.

გიორ. (გაჭაგრებული ვასილ ივანიჩს) სულ თქვენი ბრალია ყველაფერი. სირცხვილი თქვენთვის! ისე თავაშეგებული გყავთ ხალხი, რომ ვილც ყსახი და მეპურეც კი ჰბედავს ჩემთან კანდიერებას. (შედას ოთახში სწრაფად)

ვას. ივ. Прямо не понимаю я Васъ! ნუ მტანჯავთ, ბატონებო, მითხარით რაშია საქმე?

სონა. ვასილ ივანიჩ! შევიდეთ გიორგის ოთახში და იქ დაწვრილებით გაიმობთ ყველაფერს და, გეთაყვა, ეცადეთ, იქნებ როგორმე გიორგი დაამშვიდოთ. (იღია ლუკინს) მობრძანდით თქვენც, ბატონო ილიკო!

ვას. ივან. წავიდეთ, ბატონო, წავიდეთ, ერთი ჩქარა გამაგებინეთ რაშია საქმე! (ფეფლანი გადის. შეორე მხრით გამოჩნდება ზაქაია, იღია ლუკინი ჩამოდაგება)

XII

პავლია და ილია ლუკინი.

ილია. ოო, პავლია სწორედ შენ მინდოლი.

პავ. რაშია, ბატონო, საქმე.

ილია. ზოიწი აქეთ, უნდა გითხრა რამე.

პავ. ბძანე, ბატონო, აქანაც გვეიგონებ, ყრუ კი არა ვარ!

ილია. შენ ერთ საქმეს ვერ იზამ?

პავ. რას, ბატონო?

ილია. ხომ ხედავ როგორ არის საქმე. შენ ყოჩალი ბიჭი ხარ და ყველაფერს მოახერხებ. შენ უარს არავინ გეტყვის. წადი მზარში და ისე ივაჭრე, მითომ შენთვის გინდა. მოიტანე დღეს სადილისთვის „პრაივიზია“ და შენი დასაჩუქრება მე მკითხე.

პავ. აჰ, მაგი რავა შემიძლიან! მამა ჩემი არ ყოფილა შვიონი და მოღალატე და ბაბუა ჩემი. თავი მოსაკლავი კი არა მაქვს. სამსახურს

დავტოვებ, წავალ აქიდან და მაგას კი არ ვიზამ.

ილია. არა, შენ კი ნუ იყვირებ, შე კაცი კაცო, ჩუმათ წადი და ჩუმათ მოდი.

მავ. რავე მამბრიყვებთ, ბატონო! ბაღანა კი არა ვარ. მამა ჩემს ხმელა ქადის და ლობიეს მეტი თვალთი არაფერი უნახავს. მე რომ ბიჭინე ზუთხი და სუკის წვადებში ვიყიდლო, ბოგშიც კი მიხვდებოდა, რომ ჩემთვის არ მენდომილებოდა. არა, მაგას ვერ ვიზამ. მბრეგს ვინცხა და გადამაკორტიალებს. თქვე დალოცვილო, ჩემი ცოდვა რათ გინდათ.

ილია. სხვა და სხვა აღკვასი იყიდდე წვრილ-წვრილად და ვერაფერს გაგიგებენ.

მავ. არა, ბატონო, არა. პრასი კი არ ვარ, რომ თავი წამკრა და მეორეთ ამოვიყარო. (გვერდზე) აჰა, მე ბიჭინე თავს მივკლავ და კესას შენ დაგტივებ. მანამდის არ აღგაშენი გვერდები! (გამოაღის ფასილ იფანჩი ძაღვიან ადგილებზე და ტყაფოანს ეტყება)

XIII

ივანივე ვასილ ივანიჩი, ხონა და გიორგი.

ვას. ივ. (ღაზარაკით გამოაღის, თან გამოქვეყნება გიორგი და სანა) Позвольте, пожалуйста, я им покажу. (რეკავს ტყაფოანს, ევეჯანო ფასილ იფანჩის უუკრებენ) Центральная? А, родильный пріютъ! На что мнѣ родильный пріютъ. Дайте отбой. (რეკავს) Откуда? Полицейскій участокъ? Кто у телефона? Приставъ! Я уѣздный начальникъ. Приготовьте стражниковъ! (დადებს ტყაფოანს ტარს) Подлецы, сукувелას გავაიმბირებ. (მაჯღას) წამოდი ჩემთან და მე გამოგატან სადილასთვის ყველაფერს. სულ დავამტრებ დუქნებს, ძალით წავართმევ და გამოგატან, წამოდი.

მავ. აჰ, არ შემძლიან, ბატონო!

ვას. ივ. როგორ თუ არ შეგიძლიან, რატომ!

მავ. მომკლავენ, ბატონო, არ შემძლიან.

ვას. ივ. ვინ მოგკლავს, ბალვან!

გიორ. (მაზრას უფროსს) ვასილ ივანიჩ, დაანებეთ მე ბიჭს თავი. სანამ თქვენ პრასიანს მნახავდეთ, მანამ ილია ლუკიჩი წავა ბაზარში და მე ჩემს მზარეულს გავატან. თუ

არ მიპყლიან, მაშინ თქვენც მიხვალთ და მუშას გამოატანეთ. (მაჯღასზე) ეგ ბიჭი მე მკორდება აქ.

ვას. ივ. Хорошо. Ну съ, ნახვამდის Софія Николаевна, ნახვამდის, ბატონო გიორგი, (ხელს ჩამოართმევს სუვეკლას) Не беспокойтесь, господа, я все Вамъ доставлю и все шероховатости будутъ сглажены! (თავის კვრით გადას) До свиданія, господа!

გიორ. ილია ლუკიჩ, წაიყვანეთ მზარეული ბაზარში და სცადეთ ბედი. (გიორგი და სანა გადაის)

ილია. დიდი სიამოვნებით (გადაის)

მავლია, შემდეგ კესა.

მავ. დასწყევლოს ღმერთმა, რავე შემომიჩნდნენ: ილია ლუკოვიჩი საშვიონოთ მაჯანის, ჩუმათ იყიდე პრავიზიო, ეს ვასილ ივანიჩიო თუ, რაცხა, გამომყვევი ბაზარში, წავართმევ და გამოგატანო, ისრე გადამეკიდენ აგენი, რომ ნამდვილათ ვინცხა მბრეგს და მწარე ბოლოკივით ამომპარობს სულს. წევიდე კესა მოვნახო და პატარა ოუს-ჩამოუსვა ხელი, თორემ მე რომ მომკლას ვინცხამ და ჩემი კუკრუქინა კესა ილია ლუკოვიჩს საგლეჯათ შეიქნეს, ხომ ავეყვდი კაცი საფლავში. თფუ... ეშმაკო, დაგწყევლოს სამას სამოცდა სამა წმინდა გიორგიმ! ჩემი საკვილი ღმერთმა ნუ ქნას. ჯერ ჩემი ხაზინის აღაპზედ უნდა გავეიბებო და მერე ანასუნი ჩემს საქმეს. (კესა შემოაღის)

კესა. (მაჯღას) ვის უწყრები, ბოშო, რა ამბავია!

მავლია. (გადაუსტება, კესა გაქმნება. მაჯღა მისდგეს ყვარადით) კესა, კესა, შეიცა შენ დაგენაცვლე!

ფ ა რ და
(შემდეგი იქნება)

გოგია

სახალხო თეატრის მუშაკი

ახლაც თვალწინ მიდგას ამხანაგ სცენის მოყვარულთა ის მკირე ჯგუფი, რომელმაც ამ ოცდასამი წლის წინად ავჭალის აუდიტორიაში საჩივი მოწყობილება მოშალა, სა-

[დ. რ. შველიძე კუთარი შრომა-ხარჯით († 7 თებ. 1916 წ.) სცენა ჩადგა და სახალხო წარმოდგენების მართვა დაიწყო...

ამ ჯგუფის ერთი პირველი, გულწრფელი და თავგამოდებული წევრთაგანი იყო, გასულ კვირას ბაქოში გარდაცვლილი, დავით რომანოვის ძე შველიძე, რომლის ცხედარიც 11 თებერვალს პეტრე-პავლის სასაფლაოზე სამარეს მიაბარეს...

დათიკომ,—ზენკლის შვილი იყო და საქალაქო სკოლაში სწავლის დასრულების შემდეგ უნათარზე მუშაობდა,—აღრევე აართო აღლო სახალხო სცენას და ხელოსანთა ჯგუფი შესდგა თუ არა წარმოდგენების საშუალებად, ისიც ჩამოერია და დღე და ღამ აღარ გეშორდებოდა: ფულით, ვარჯით, სიტყვით თუ საქმით მუდამ ერთგულად გვემზარებოდა სათეატრო საქმეში. ნიჭიერმა სცენის მოყვარემ იმ თავითვე მიიპყრო ყურადღება და საუცხოვოდ ასრულებდა კაკულის (ჩვიპოა), პეტუას (ჩვიპოა), გიჟ-მოყეს (უდაქ. ოჯ.) და სხ. ამ ათიოდე წლის წინად ბაქოს ვადასახლდა სამსახურის გამო და იქაურ სცენის მოყვარეთა შორისაც მონაწილეობდა და მისივე მახლობელ მეცადინეობით დაფუძნდა ბაქოს დრამატოული წრე. ბაქოში 15 წ. სასცენო მოღვაწეობის დღესასწაულიც კი გადაუხადეს.

ჯერ კიდევ ახალგაზდა იყო, 37 წ. და ამიტომ უფროა მისი უღროო სიკვდილი გულის მომწყველელი... სახალხო თეატრი მუდამ მადლობით მოგისხენიებს ამ გულწრფელ მუშაკს...

ნუმც წარბოცება სახსენებელი შენი, სახალხო საქმეში ძვირფასო ამხანაგო!..

იოსებ იმედაშვილი

ელ. ჩერქეზიშვილის დღესასწაული

დიდად პატივცემულო,

ბ.ნ.ო ელისაბედ!

თქვენას 30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად ამორჩეულმა კომიტეტმა მომანდო მოგილოცოთ დღეისაგალი დღესასწაული. ვოგელს წევრს ამ კომიტეტისას კარგად აქვს შეგნებული და გათვალისწინებული ის ეკლავანი გზა, რომელიც უნდა განვლოს ჩვეულებრივ მსახიობმა დრამატულ ხელოვნებისმ და განსაკუთრებით ქართულმა მსახიობმა.

ამ 30 წლის განმავლობაში არა ერთს ახალგაზდას ორივე სქესისას დაუწვია შრომა ქართულს სცენაზე და თუმცა ზოგიერთნი ბუნებრივ ნიჭითაც ვოფილან დაჟილდავებულნი, მაინც სიძველე ამ ეკლავანის გზის გადასახვისა ვერ დაუძლევეთ, განშორებანი ხელოვნების და უზრდალო ხელოსნებად კარდაქმნილან. მრავალნი არიან წვეულ, ხოლო მცირეღანი რჩეულ და ამ მცირეღა შორისაც უმეტესობა ვერ დასძლევეს ხოლმე ეკლავანს გზას მსახიობის ცხოვრებისას.

თქვენ კი, დიდათ პატივცემულო ელისაბედ, გაუწი რა ბრძოლა არა მარტო ჩვეულებრივს სიძველეს მსახიობის ცხოვრებისას, არამედ თქვენის ოჯახისა და მონათესავე წრის შეხედვლობასაც, რომელთა შორის უმეტესობა არ თანუგონობდა თქვენს სამოღვაწეო სარბიელს, არ უღალატეთ თქვენს ბუნებრივს მოწოდებას, მხნედ შეუდგეთ ამ ეკლავანს გზას, მისმა სიძველემ არ შეგამინათ და მამანდ გადალახეთ იგი, ფართო გზა მიეცეთ თქვენს ნიჭს, კაცფურჩქეთ იგი, ახვევეთ და სწდილობდით თანდათან უფრო სასარგებლო ვოფილიავეთი სამშობლო სცენისა და სამშობლო ერისაც.

და ავრ დღეს, თქვენის სამშობლო სცენაზედ მოღვაწეობის 30 წლის თავზე, ქართული საზოგადოება, ვით წარმომადგენელი ქართველ ერისა, შემოკრებიდა ამ ხელოვნების ტაძარში თქვენდა პატივისცემლად, თქვენდა მადლობის გადასახდელად იმ საიარვნებისა და სიტკარეობისათვის, რომელიც ნაგრძნობა აქეთ თქვენის ნიჭიერის სასცენო მოღვაწეობით.

ვეურდებოთ რა ამ სჯერათ ზატევისცემი-
სა და შადღობის ხმას, გისურვებთ შერშეცა და
მრავალ ჟამიერ განგებრძოთ თქვენი ნიჭი-
რი ღვაწლი თქვენდა სასახელოდ, სამშობლო
სტენის სასარგებლოდ და საქართველოს საკეთილ-
დლოდ.

გალოცავთ რა კვლავ დღევანდელს დღეს-
სწაულს, ნება მომცით მოკიდვანთ ეს მდირე-
ლი ნიშანი კრძალ კომიტეტის წევრთა ზატევის-
ცემისა.

ა. მ. ახნაზაროვი

2 თებერვალი 1916 წ.

სამხატვრო წერილები

1

ა. ი. კ უ ი ნ ი*)

რუსთა მხატვარი არხივე ივანეს ძე კუინჯი,
ჩამომავლობით ბერძენი, დაიბადა 1892 წ. კუ
ინჯი ბერეს მუშაობდა უკრაინაში და სურვილი
ხატვად იქნურ ბუნებას; მთავრის მომჭადლობე-
ლი სინათლე საკვირველის ოსტატობით გადჭ-
ქონდა ტილოზე. იგი გასაოცარი ზეინაჟისტი
იყო. თავის სურათებში იგი მომეტეულებად ცდი-
ლობდა სინათლის ეფექტების გადმოცემას და ამ
მხრივ, მართლაც, გასაოცარ შედეგებს მიახწია.
დანარჩენ დეტალებს მუშაობაზე ნაკლებ ყურად-
ღებას აქცევდა. ამიტომაც, კრამისკოის სიტყვით,
რმისი ხეები თითქოს მუდისკან არიანო.
თუმცა იგივე კრამისკოა სწორდა მისი სურათის
„უკრაინის ღამე“-ს შესახებ: რთელი სურათი
საყვება ნამდვილი სინათლითა და ჭყერით, მისი
მიდარე მართლაც მოძრაობს დიდებულად; რა კი
სამდვილი ცნა, უძირო და უსასღვრო... მე ამ
სურათს დიდი ხანია ვინცხო, — სწორი იგი, —
მინახავს იგი დღის ყოველ მომენტში და ყო-
ველხანთ განათების ვაჟს, დაკვირვებობთ, რომ,
როგორც ჩემს ზირველ განზობაზე სურათთან
ფიზიოლოგიურ გადიზანებას განვიცდიდი თვა-
ლებში, თითქო ნამდვილ სინათლისკან, ისე
ვევლა უკანასკნელ შემთხვევაში, როდესაც კი სუ-
რათს ვნახავდი, ყოველთვის ერთი და იგივე
გრძნობა აღძვროდა ხალხე ჩემში; გზა და გზა
კი გსტებობდა დამით, ფანტასტიური სინათ-

ლით და ჭყერითა სინათლეს, ჩამავალ მზის მუქე
სინათლის გავრყარებულ ზოლებს ისე გადმოხ-
ცემდა კუინჯი, როგორც არც ერთი მხატვარი,
და ამ მხრივ იგი ნოვატორად ჩათვლება ხელო-
ნებაში. ასეთება მისი სურათები რელიე-ტუბი-
ლის შემდეგა, რქალი არყის ტეხითურთ“.

ა. ი. ცნობილია როგორც მასწავლებელი
და ლამიანი, დანტერესებული ესულ ხელოფ-
ნებით და მისი ბედი. მან 100 ათასი მანეთი
შესწირა საზრემიებოდ სახალკზად მხატვრებს ს-
უკეთესო ნაწარმოებებისთვის. სინათლის ეფექ-
ტები — მისი ძალა — უნარია.

არხივე ივანეს ძე კუინჯი გარდაიცვალა
1910 წელს 11 ივლისს.

მის სურათებში გასაოცარის ილიუხით იყო
გადმოცემული მთავრის და მზის განათება, რ-
გორც მკვლამად მის სურათში „თათრების
სოფელი მთავრის მიერ გაშუქებული“.
საკუ-
თარ თავის მკვრმა კრატეკამ ხელი შეუშალა
მხატვარს თავისი ბოლოდროინდელი ნაწარმოებ-
ნი გამოეყენა. მანც განიცადა ის ტრადედა
სულისა, რომელმაც აიძულა იგი ცეცხლისთვის
მიეცა მრავალი სურათი, რომელნიც ვინ იცის
აღტეგებას და მადალ ნეტარების გრძნობას აღ-
ძვანდენ ხელოფენების მთავარულთ.

გოგია ხმალიძე

სალაბი შიო მღვიმელს

ჩემდა სამწუხაროდ, სკოლის სკამზე არა მკვლარ-
ვარ. მოკლებული ვიყავი ამ ბედნიერებას მიუხედავად
აში ა მე ვეზიარე და დღიზარულ ჩენი მწერლების ნაწი-
რზე. ბიძია შიო ჩემთვისაც სეთიფე საყვარელია,
როგორც ქართველი ბავშვებისათვის, მეც ქართველ
ბავშვებთან ერთად ბავშური სიხარულით აღფრთოვ-
ნებული გულწრფელად ულოცავ ოცდა ათი წლის
დღესასწაულს საყვარელ შიოს. უსურვებ დღგრატლო-
ბასა და მხნობას, რომ მისი გრძნობიერი ჩანგის ქლე-
რა დიდხანს არ შეწყვეტილიყოს, რომ მაღლიანი ტბი-
ლი ლექსებთ მრავალჯერ დაეტეგოს ქართველი მო-
ხარდი თაობა.

ვასილ კირვალიძე

*) ამოღებულია რუსულ წიგნიკიდან.

(სახ. სახლში 31 იან. მ. კავსადის ლიტერატოზით გამართულ კონცერტზე ფანდურზე ნამღერი ვ. უსტიაშვილის მიერ)

დღეამ რომ შეილი გაზარდოს, აი რისთვისაო:
 ოცი წლისა რომ გახდება—ომისთვისაო;
 დღეობაში წიყყანა, ქალი გასინჯაო.
 ჯერ კენჭი არ ამოეღო—შაქრო დანიშნაო,—
 თექვსმეტი წლის კობტა ქალი გვერდზე მოუსვაო.
 გავიდა რამდენიმე თვე—შაქროს კენჭი ხვდაო;
 ახლად დანიშნული შაქრო ძლიერ დაღონდაო.
 გამოემშვიდა მშობლებსა და დანიშნულსაო.
 დაღონებული შაქროა ჯარში წავიდაო.
 ერთი წელიწადის შემდეგ ძლიერ დაიჭრო.
 დედას წიგნი მოუვიდა: შაქრო ავთაათაო.
 ადგა დედა, წამოვიდა ქალაქისკენაო.
 ერთი პატარა ჯარის კაცი ნათლუხში ნახაო.
 იქნება ამან იცოდეს—შაქრო სადააო?
 —შვილო, შვილო! შენ გაზარდას, შაქრო როგორაო?
 —ეს ერთი დღეა, დედიჯან, რაც შაქრო მოკვდაო.—
 ამის გაგონებაზედა დედა წაიქცაო.
 — შვილო, შვილო! წამიყვანე შაქროსთანაო!
 შაქროსთან რომ მიიყვანეს—ბევრი იტირაო:
 —შვილო, ნეტავ შენზე წინეთ მე მომკვდარიყავო,
 ერთი შვილიც იქ მომიკლეს, შენ მეორე ხარო.
 აბა, როგორა ვიცოცხლო თქვენმა მშობელმაო.
 შაქროს ახლად დანიშნულმაც ბევრი იტირაო;
 ვერ მოხდა ჩვენი ცოლ-ქმრობა, ბედმა გვიმტყუნაო.
 წაიძრო თითზე ბექედი, გულზე დაადგაო:
 — რეს შენი მოცემულია, შენ წაიღე თანო.
 თუ შენ აღარ შეყოლები, აბა რათ მიწადაო?!
 დანიშნულმა შაქროს დარდი ვერ აიტანაო.
 ნამეტანი დარდისაგან ის ავად გახდაო.
 არ გასულა სამი თვე, რომ ისიც თან გაჰყვაო.
 შაქროს რაღას უშველიდა, თავი მოიკლაო!..

ვანო უსტიაშვილი

ბაძოს ღვაწლს. წიგნი კვირას, 24/1 წარმოადგინა ფოსის 8 მოქ. დრ. „დამნაშავეა?“ პიესა კარგად იყო მომზადებული: როლები შესაფერად განაწილებული და რიგინად წარმოდგენილი. უმთავრესად ყურა-

დღეობას იპყრობდნენ თვისი მოხდენილი თამაშით: ბ.ბ. ზარდალიშვილი (ტომას ლეერ), რომელმაც მთლიანის განცდით გადმოგვცა უღანაშაულოდ დასჯილის ფსიხოლოგია და გ. პავლიაშვილი (გუსტავ ბერგერი)—საკმაო სინამდვილით დაგვიხატა დაფარული ცოდვებით დაავადებული ადამიანის ტიპი. ქ-ნნი: ქილარჯიშვილი (მართა), შოთაძე (იულია), ბ-ნნი ჭუმბურიძე (კარლო), მატარაძე (ადოლფ კრამერ), გომართელი (მოსამართლე), ჯიქია ვეჩე—(კლუგი), ბეჟუშვილი (ფონ ვილენ), მიქელაძე (საპატიმროს მცველი) და სხ. პიესის საერთო მსვლელობას ყოველმხრი-

ვ. ვალ ხელს უწყობდნენ. წარმოდგენას ხალხი შედარებით ნაკლებად დაესწრო.

ფორმის მუს.-დრამ. სახ-ის შესახებ კერ. „თ. და ც.“-ის № 3-ში მოთავსებული ა. ფანცკელი წერილი ცალმხრივია. სიმართლის აღსადგენად საჭიროა განმარტოთ, რომ ფორის მუს.-დრამ. საზოგადოებას მეტად კუდ პირობებში უზღვბა მუშაობა. ამის თვით და თავი მიზეზი ის არის, რომ ქ. ფორის არა აქვს თეატრი. მხოლოდ კერძო პირს აქვს სათეატრო დარბაზი, რომელშიაც აჩვენებენ „სინოპოტოგრაფიულ“ სურათებს, ამ თეატრის პატრონი დრამ. საზოგადოებას თეატრს 60 მ. ნაკლებ არ უთმობს. ასეთი დიდი ხარჯის გაწევა საზოგადოებას მუდამ არ ძალუძა. უსახსრობის გამო საზოგადოება ვერც მუდმივ რეისორის მოწვევას ახერხებს, რადგან შემოსავალი ხარჯებს ვერ ფარავს. სწნებულ სახ-ების მიზნაია იაფ-შესანიშნა წარმოდგენების მოწოდება. მაგრამ ეს მიზანი მანამ ვერ განხორციელდება, სანამ ფორის ქალაქს საკუთარი—სახალხო სახლი—თეატრი არ ექნება. და თუ სახ ბა ესე ხანდისხან მაინც მართავს წარმოდგენას, ეს იმიტომ რომ, უფლება შეინარჩუნოს. მიუხედავად ასეთი დიდი დაბრკობებისა, მუს.-დრ. სახ-ის დავალი თვალსაჩინოა. ამ მდგომარე სეზონში სახ-ებამ გამართა სამი წარმოდგენა (და არა ერთი, როგორც ბ. ფანცკელი ბმანება): ერთი რუსულმა სექციამ და ორი ქართულმა—„გაწყვეტილი სიმი“ და „მეგობრობა“. ახლა წარმოდგენების ღირსებაზე: „გაწყვეტილი სიმი“ დასდგეს მსახიობ გვარამის რეჟისორობა-მონაწილეობით. წარმოდგენას ეტყობოდა რეჟისორის ხელი: სცენის მოყვარული მწყობრად ასრულებდენ ნაქისარალებებს და ხალხი მეტად კმაყოფილი დარჩა. „მეგობრობა“-ში, მართალია ზოგიერთი სცენის მოყვარე ვერ იყო მომხდებული, მაგრამ ზოგიერთები, პირიქით, ფარავდენ ამ ნაკლს. მაგ. ქ. ქაჯიას ასული (ლიზა) ნამდვილი ტიპი იყო ქმარზე გაბატონებულ უზნეთ დედაკაცისა, ქ. ნ. წულაია (ელიკო) ძალიან კარგი იყო (II მოქ.) ეს ახალგაზრდა ქალი მეორედ გამოდის სცენაზე და, ჯერჯერობით, მისი დაწვევა ნაადრევია, მით უმეტეს რომ, ის ძლიერ ერთგულად ეკიდება სასცენო საქმეს. დიდებული იყო ბ. თოფურძე (ეკეთიმე). არა უხადვით თვითნებ როლებში ბ.ბ. კ. ცინცაქეს, ა. სამსონაძეს და (როგორც თვით ბ. ფანცკელიც ამბობს) კ. ვაშლიანიძეს.

ქ. ნუჯა ნარაიძის ასული კი, ავტო 5—6 ვ. გულწრფელად ემსახურება ფორის სცენას და მისი თამაშით ყოველთვის კმაყოფილი დამსწრე საზოგადოება. მშენიერი იყო თამარისა („მეგობრობა“) და ელენეს („გაწყვეტილი სიმი“) როლებში, საზოგადოთ ყველა თვის ძალღონის შესაფერად მუშაობს. ამიტომ არ არის კარგი, როცა შორიდან, დაუმსახურებლად იხსენიებენ ამა თუ იმ გულწრფელ მუშაკს.

დასელი ქალი

მართული კონცერტის სახელ

რამე 7/II „სახ სახლში“ სასიმღერო კონცერტის დაწყებამდე ბ-მა გ. ჟორდანიამ „შინაოსიანი ლეცკია“ ჩვენი ადამ-ჩვეულებანი“ ნ. თვისაც ხალხმა მზურვალე ტაშით დააჯილდოვა. კონცერტა განყოფილებაში ენახეთ დაუმუშავებელ ძალა ბ-ნი; მაისურაძეს შეკრებილი ხმები რომ უკედ მოეგნაღებინა და მხოლოდ ქართული ხმები (და არა შერეულ-შერყენილი „ვეროპოლ-ქართული“?) აგლო, მისთვისაც ეგვობინებოდა. ქართულ ერთგულ მუსიკის ასპარეზზე მუშაობა ფრიალ საპატოია, მაგრამ ნება არავის აქვს ამ დღეს უპატიურად მოექცეს. თითქმის ყველა მათი ნამდვირი უფრული გამოვიდა. უკეთესი იყო ბოლო განყოფილება—გლეხური, აქ გვაჩვენეს გლეხებთან უფრო დაახლოებული ცეკვა (და არა მარტი, როგორც ზოგიერთებს სჩვევიათ). ლ. ჯანდერიმა თავისი „ურმული“ და ტროიში მონაწილეობით საზოგადოება მოაჯადოვა. მეტად საამო და მოქნილი ხმა აქვს. უსმენთ და—გლეხთა სამფლობელოში გადაყვებართ. დამსწრეთ ნანგლძლიე ტაშით დააჯილდოვეს იგი. ბ-ნ მაისურაძეს ურჩევთ, ჩვენი წმ. ერთგული ხმების შეკრება-დამუშავებას შეუდგეს და გუნდიც უყეთ მოაზნადოს. ამის სიყვარული და უნარი კი, როგორც ეტყობა, შესწევს. როგორც გვითხრობს, მუსიკის საგანგებოდ სწავლობს და ამ დღესაც რამდენიმე საკუთარი სიმღერა („ნუ მღერი ტურფა“, „სული მიწებს“, „აი სამარე“ და სხ.) მოგვასმენინა. საზოგადოებამ მომღერალნი ტაშით დააჯილდოვა და ზოგიერთი სიმღერის გამოვრებაცა სთხოვა. უსაგანო

„მეგობრობა“-ის თეატრში აჯუარბის

სა და ხარფუხის სცენის მოყვარულმა შეკრებულმა ამხანაგებამ და ბ. ს. შუპინაივის რეჟისორობით განახლეს სეზონი. ზირეულად 23/1 დასდგეს „ორი ობოლი“. საზოგადოება დიდად მადლობელი დაჩანა. მეორე წარმოდგენა შაბათს, 30/1 ეყო. წარმოდგენის მისხვერპლისა ზირეული და შესაშე მოქ. და „სადამოს ერთი ცხვირი სეირია“. საზოგადოება კვლავ კმაყოფილი დაჩანა, მაგრამ მომსახრება აჯღა. დიდი კურნადგება უნდა მიექცეს წეს-რეცს, ვინაიდან უწყს-რეცება დიდად უშლის ხელს წარმოდგენას. 26/1 დარნეღის რეჟისორობით წარმოდგენეს „ბაიუში“. „გაი ყობოს“ და „ოთხი იპრელი“... ამ სადამოს საზოგადოებამ ნაჯებად ისიამოვნა... ძაღიან ცეკვად თამაშობდენ. ხალხი ცოტა დაუწრო.

სამშაბათს, 2/II წარმოდგენეს „ქრისტინე“, რამაც ნათლად გვაჩვენა ახალგაზრდა სცენის მოყვარულთა ძალა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მეოთხე მოქმედება, რომელიც თითქმის უნაკლებლად ჩაატარეს. ნა-

ატინე), ქელოძემ (დათია), გელიურაშვილ-ანი) და კობახიძემ (გეო), გრ ივანშიძე (ან), რჩეულოვმა (ნატალია), მგალობლიშვილმა (სონ), უმბრიევმა (მიტუშა). კინტოებმა და ქალბებმა უძესაფერად იცეკვეს. 5. ხ-ელი

დ. ბათუმში შაბათს, 31/1 რკინის თეატრში, ადგილობრივი „შავარდნების“ ამხანაგობამ გამართა საღამო, ბ-ნ ვ. ა. კოუბის მეთაურობით. I განყ. დუეტრა ბათუმის გინანზიის მოწვეფითაგან შემდგარმა სიმებიანმა ორკესტრმა ბ. ნევიწყის ლობაზრობით. მან მშვენიერად შესარულა სხვა და სხვა სიმღერა-რომანსები. დიდი ყურადღების ღირსია ბ-ნი ახალია: მას გამოუგონია მშვენიერი და ლამაზი „მარ-ში“. ამვე გან-ში ქალბებმა („შავარდნებმა“) გვაჩვენეს თავისი „თავისუფალი მოძრაობა“. II განყ. გვაჩვენეს ვარჯიშობა პარალელურ ბრუსებზე. ამ ვარჯიშობაში საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო განსაკუთრებით ბ-ნმა კლანკოვსკიმ და იგიოხანოვმა. სხვათა შორის „შავარდნებმა“ „ბოქსი“ შესარულეს. მე-III-მე განყ. უმეტეს ქალბები მონაწილეობდნენ. აღმართეს რამდენიმე პირამიდა, მათმა ვარჯიშობამ ყველა აღტაცებაში მოიყვანა. მე-IV განყ. ისევ სიმებიანმა ორკესტრმა დაუკრა. სხვათა შორის შესარულეს „პოპური“ და ქართული სიმღერა „ითამაშე თამარ“. ამის შემდგ გაიმართა „ტურნირზე“ ვარჯიშობა. ბ-ნ პასიკოვის ვარჯიშობამ საზოგადოება აღტაცებაში მოიყვანა, აგრეთვე კარგათ ივარჯიშა პრუსსკიმ. საზოგადოთ ბათუმის „შავარდნებმა“ თავისა პირველი და მშვენიერი გამოცხლით ბათუმის სცენაზე სახელი მოიპოვეს. მთელი დარბაზი გატენილი იყო ხალხით. შალვა ინსარძიე

➔ **მომსანი 3. ახსაპე** თბილისი დასახლებად
➔ **6. ნიკოლაძის სახში**, რომელიც 5 თებ. უნდა გარჩეულიყო ქუთაისს, გადაიდო.

➔ **შიო მღვიმელის 30 წ.** სამწერლო მოღვაწეობის პატივსაცემო დღესასწაული სახანონო თეატრში გაიმართება დღეს 14 თებ.

➔ **დღეს** სახალხო სახლში იმართება სალიტერატურო დღია: ლექცია 1) „შრომის შვილი—იოსებ დავითაშვილი“, 2) კაკო ბლაჭიაშვილი, და 3) ლექსები და საცნებო.

➔ **ლარო რაქულოვის 25 წ.** სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად 16 თებერ. ავლაბრის პალას თეატრში წარმოდგენილი იქნება „ქართველი დედა“.

➔ **ბაქოს სტანის** მოვარე. ა. პავლიაშვილი, რომელიც უკვე ხუთი წელია მუშაობს ქართულ სცენაზე, ამჟამად ბალახანის ნავთის მრეწველთა საავადმყოფოში წვეს. ბაქოს ღრამატიულმა კომიტეტმა მას ნივთიერი დახმარება აღმოუჩინა.

➔ **„ცისფერი ხანაში“** აღმანახი, პ. იაშვილის მანიფესტითურ, დღეს გამოვა ქუთაისში.

სათეატრო გილეთიანის ფასს თებერვლის 1-დან მანათზე ათ შუარამდგ მომეტა საომარ ხარჯების სასარგებლოდ.

➔ **ბენფოსიანი:** 1) შალვა დადიანის ქუთაისში გაიმართება 20 თებერ — „გადატყობი მუხა“; 2) ი. ზარდალიშვილისა ბაქაში 21 თებერ. „ყაჩაღები“.

➔ **ბაქოში 7 თებერ.** შველიძის გარდაცვალების გამო მორიგი წარმოდგენა გადაიდო.

➔ **ქუთაისის დასს 18—21 თებერ.** ზედზედ წარმოდგენები ექნება.

➔ **6. ჩხიძე** საგასტროლოდ ქუთაისს ეწვევა 13—14 თებერ.

➔ **შს. „თეატრი და ცხორება“** მთელი წლით გაუწერეს: 1) ვასილ დავითის ძე ჯაშმა—განის (გურია ში) სამკითხველს; 2) ნ. ნ. შავდაძე—ნაოლავის სამკითხველს.

ჩხანი პასუხი

ფოთელ ძალაგს—ქ-ნთ ლეუდშილა მეგრელიძეს და ნუცა ნარაიქის: ქართული თეატრის აშენების შესახებ ჩვენს წერილებში გამოთქმული აზრი, რომ თეატრის ამშენებელ კომიტეტს „აგურები“ გამოეცა, ჯერ საქმედ ვერა ქცეულა—„აგურები“ გამოცემული არაა და ამიტომ ვერც თქვენ გიგზავნით. ამ მიზნით ფულის შეკრება ჯერ კიდევ კერძო თაოსნობის საქმეა. თქვენც შეგიძლიანთ სითი ფული მოაგროვოთ და თეატრის ასაშენებლად შემდგარ კომიტეტის საზინადარს თავ. დ. ე. ჩოლოყაშვილს (დემუტატო საკრებულოში) ან ჩვენს რედაქციას გამოუგზავნოთ, შემომწირველთა სითიურ, რომელთა ვინაობა გამოცხადდება.

წერილი აზგებში

➔ **ქართული დრამა.** დასის შემდგვი წარმოდგენები: 1) სამშაბათს, 16 თებერვალს „სახალხო სახლში“—„მადამ სანკენ“; 2) ხუთშაბათს 18 თებ. „ახალ კლუბში“: 3. ირეთელის „ბედნიერი დღე“.

➔ **ღია ჩიხნაძემა**, რომელმაც უკვე დამთავრა უნივერსიტეტი და ბაქოს ქალთა გიმნაზიაში მასწავლებლის ადგილი მიიღო, დასწერა ორ მოქმედებიანი დრამა „სიკვილის ქანდაკება“.

➔ **მისაბაძი გულკამთილობა** გამოიჩინა პროცინციელმა ხელოსან-ვაჭარმა ივ. სიმ. მსხივემა: ამ დღეებში ს. იმ (100) მან. გამოუგზავნა ჩვენს რედაქციას ახალგაზდა მგოსნ ს. ფაშლიშვილის გადასაცემად, რათა მან შესძლოს სწავლა-განათლების მიღება. ფული უკვე გადაეცა ს. ფაშლიშვილს.

➔ **ახალგაზდა მომსანმა** ნოე ჩხიკავამ დასწერა ახალი დრამატული პოემა „ღმერთი და ადამიანი“.

➔ **ალ. მანისუბაძის** ქართული გუნდი ამ მოკლე ხანში გაიმეორებს თავისი კონცერტს სახალხო სახლ-

რედაქტორ-გამომცემეული ანნა იმედაშვილისა

სახალხო სახლი

სამშაბათს, 16 თებერვ. ქართ. დრამ. სახ-ის დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

მადამ-სანჟენ

კომ. 4 მოქმ. თარგ. კ. მესხისა.

მონაწილეები: ქანი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., თოიძე ნ., კიჭოძე ა., ჯავახიშვილი ნ.,

ბ-ნი ვ., გუნია, გამელაური ნ., თარალაშვილი ი., იმედაშვილი ა., იშხნელი გ., მამფლოია ი., მგა-ლობლიშვილი დ., ყიფიძე ი. სარაული მ., ვარვარაძე

ადგილებების ფასი 25 კ-1 მან. 50 კ-დვ.

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

რევისორი ან დრო დიკაშვილი

სახალხო სახლი

კვირას 21 თებერვალს 1916 წ. დილით ლ. ჩერქეზიშვილის მონაწ.

ბაიყუზი

ფარსი 2 მოქმედ. ცვაგარლისა.

მონაწილეობენ: მარგველაშვილი, ბ-ბ. გოცი-რიძე, იშხნელი, ჯაბაური, რამაზაშვილი, და სხ.

კონსერვ. განყოფ.

მონაწილეობან: ინაშვილი, ჯაჯანაშვილი, დიმიტრაშვილი, ჯაბადარი, გრიშაშვილი, ჩუ-ბინოვი და სხ.

დასაკრებელ ლექსები ცნობილ მოღეთა მო-წაწილეობით.

დასაწყისი დილით 12 საათზე.

ადგილების ფასი 2 მან. 40 კაპ.

ზილეთები იყიდება ძმურ ნუგუმშია.

გამეჯ ჯავახიშვილისა რევისორი გოცირიძე.

განათლება საშუალო-საშენი-გოციური და სალიტერატურაი ჟურნალი (წელი-წადა მეტრე).

წლიურად ჟურნალი 5 მ. ტფლისში 4 მ. კახეთში ელირება, სელისა მამწურათაჟის საფადის სკოდას მასწავლებლებს, სახალხო სამკითხველთაებს, საშუალო სკოდას მოწავთებს, სტუდენტებს, მუ-ჟურნალს დაეთმობათ შეს 3 მ. 50 კ.

ცალკე ნაშენი ჟურნალისა ედირება 50 კაპ. რედაქცია სთხავს სელის მომწარლებს დროსუ დაიკვითან ჟურნალი. მისამართი: Тифлисъ. Дворянская Грузия. Гимназия Л. В. Воннадае. 1233 რედაქციაშიმე. ლ. გ. ბოცვაძე.

ნაძალადეის თატრი

კვირას, თებერვალს, 1916 წ. 14 თებერვალს

თამარცხიერი

მონაწილეობენ: ქქ-ნი: ვიზანაშვილი ნ. ინა-იდა, ქ. კამპაძე; ბბ. ვ. ნინიძე ტ გულაქუჩა-შვილი, ტაბინაშვილი, გულუხუა ვიზანაშვილი, ქაძაძია, დადოშვილი, კატეტიძე, ხერხეული. ფასები 10 კ.-30 კ-დვ დასაწყისი საღ, 8 სა-თზე რევის. ა. ვ. გ. ა. შვილი, გამ. ქ. ბ. ჯ. ლ. ა. შვილი

სახაზინო თეატრი

კვირას, 14 თებერვალს გაიმართება

შიო მღვიმელის

სადღესასწაულო დილა

სახალხო სახლი

დილით კვირას, 14 თებერვალს 1916 წ. დილით

დღეს 1 საათზე გაიმართება

ლექცია

შრომის მოტიკული - პოეტიკული და ვითა-შვილი. წაკითხავს იოსებ იმედაშვილი.

II უჩაჩილი კაკო ბლაჭიაშვილი

დრამატ. პოემა ილია ჭავჭავაძისა

III სტენბო. ლექსება და სიმღერები

ადგილების ფასი 10 კ.-60 კ-მდე. დაწვრილებით იხილეთ აფიშები. გამეჯ ბ. ახოსპირელი.

ხარჭუხის საზოგადოკლუბი

(მხევილის პრ. სკოადიონი - აპოლო), № 129-131

კვირას, 14 თებერვალს

კონცერტი ბ. ვ. ლორთქიფანიძის მონაწი-ლეობით. შესვლა სტუმართათვის საზოგადო-წესათ. დასაწყისი მალაქოს 9 საათზე.

სეკულური ვასწავდი

ქართულ სიმღერა - გლოგან

და ვაზლემ მომლოცა-მვალაძლებს მუღიმე გუნდისათვის, რომლის მიწვევა ეცლებებში და კონცერტებზე. ახალ წიფებინს მიღება-ჩაწერა იკითხეთ

მიხეილ ქაზნაძისთან

(ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის სკო-ლის შენობაში, ორშაბათი. ოთშშაბათ დ-პარასკეობით საღამოს 6-9 ს.-დვ). როგორც ახლებს, ისე ძველ ჩვენ გუნდის წევრთ ვთხოვ მობმანდნენ აღნიშნულ დღეებზე.

განსავლი მუშა ხალხსაც.

სახალხო ფურცელი

სურათებიანი დამატებით გაზეთი ღირს
წლ. 9 მ. 50 კ., ნახ. წლით 5 მ., სამი
თვ. 2 მ. 50 კ. თვით 90 კ.

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიას, თხზულებას თანამედროვე სოციალ-
ზოლოგიურ ერთე. მდგომარე. შესასებ.

თხზულების დაწერაში მონ. იღებენ.

კ. აბაშიძე, ი. ვაღვენიშვილი, გრ. ვეველსიანი,
გ. ლასინიშვილი, გ. მაიაშვილი, გ. რცხილაძე,
კ. ტყეშელაშვილი, ს. ფირცხალაძე, თ. ლლონტი და ა.
გაგაინიშვილი.

მისამ.: თბილისი, „სახალხო ფურცლის“ რედ-
აქ., სახალხის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი № 6.

თანამედროვე პური

გაზეთი ღირს როგორც თფილისში ისე
პროვინციაში მთელი წლით 8 მან., ნახევა
რი წლით 4 მან. 50 კ. ერთი თვით 90 კ.
გაზეთის ფასიხელის მომწ. წინდაწინ უნდა გადაიხ.
ნისიით არაგვის გავეზავებთა.

ფოსტით ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი
ადრესით უნდა გამოეზავნონ: **Тифлиси, поч.
ящ. № 199 Власію Маланіевичу Бохохадзе.**
თფილისის ხელის მომ. ფული უნდა შემოიტა-
ნონ კანტორა „განათლებაში“ ოლგის ქუჩა № 6
მომავალ წლის მომწერლებს კანტორა უმორჩილე-
ნად სთხოვს ფული 20 დეკემბრამდე შემოიტანონ.

მეგობარი

საზოლოგიკო, ხალიტერ.,
ყოველდღიური გაზეთი

მიიღება ხელის მოწერა 1916 წლისთვის

წელიწადში ღირს 9 მან., ნახევარი წლით—5 მან.,
სამი თვით—2 მან. 3 აბანი., თვეში—18 შაური,
ცალკე ნომერი ყველგან—შაურათ.

წლიური ფასის შემოდ. შეიძლება ნაწილ ნაწილად:
ხელის მოწერის დროს—3 მან. ნახევარი, 1 აპრილს
3 მან., 1 აგვისტოს—2 მან. ნახევარი.

ნახევარი წლის ხელის მომწერლებს შეუძლიათ ორ
ნაწილად შემოიტანონ ფული: პირველად 3 მ., 1 აპ-
რილს—2 მან.

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიად

გ. მაიაშვილის **ნაწარმების კრებულს.**

რედაქციისა და კანტორის მისამართი: ქუთაისი, ივა-
ნოვის ქუჩა, კლაძის სახლი.

„განათლება“ კანტორა

ქ. თბილისში ოლგის ქუჩა № 6.
გეზავება აგენტებს: „თეატრი და ცხოვ-
რება“, „თან. აზრი“, „ეშ. მათნახა“, „საქარ-
თველო“, „Тифлисский Листок“, „Рус-
ское Слово“, „პროზონი“, კედლის კალენ-
დები და სს. და სს. ქართული წიგნები. ფული
რა წერილები უნდა გამოეზავნოს შემდეგი ად-
რესით: Тифлиси, почтовый ящик № 96,
С. Таварткиладзе.

გამართული ხელის მოწერა

პიკნა-ფუჰაველის

პიკნებისა და რჩეული ლექსების კრებულზე,
რომელსაც დაერთის სურათი, ბიოგრაფია და
დ. კახაბაძის გრიტიკული წერილი. ხელის მო-
წერა შეიძლება ჩვენს რედაქციაში.

მიიღება ხელის მღწერა 1916 წ. სალიტერა-
ტურო, საზოლოგიკო და სამეცნიერო ჟურნალ

„ცნოვრება“-ზე. რომელიც გამოცე-
მისაში ერთხელ რო-

მანოზ ფანცხვას რედაქტორობით. ჟურნალში

საუკეთესო სალიტერატურო ძალები ითანამშრო-

მლებენ წლიურად: 2 მ., ნახევარი წლით 3 მ.,

სამი თვით 1 მ. 50 კ თვეურად 50 კ ფულის

გადახდა წაწილ ნაწილად: შეუძლებთ: ხელის

მოწერის დროს 3 მ., პირველ აპრილს—1 მ და

პირველ ივნისს 1 მ.

ფული უნდა გამოეზავნოს ამ მისამართით:
Кутаиси, Роману Спирид. Панцхавა.

ნომრები „პერსონა“

ახლად შეკეთებული, საუცხოოდ მოწყო-
ბილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით
ქალაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძეგლთან
ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში საშა-
რეულო, ცხელი და ცივი წყლით (დღეში და
ანნა). თბ. მის. პრ. № 8. ტელ. 13—14 (წ)

სცენის მოყვარე-მუშაკთა საყურადღებოდ:

И. Т. Полумордвиновъ.

Списокъ пьесъ

На грузинскомъ языкѣ,

разрѣш. въ 1915 г. изд. на сцен. Кавк. Края. ц. 40 коп.

Т. И. Цензурный Комитетъ

И. Т. Полумордвиновъ.

სცენის მოყვარე-მუშაკთა საყურადღებოდ: